

НИЗ

ДРАГОЦИЈНОГА БИСЕРА

ИЛИ

**ДУХОВНЕ И МОРАЛНЕ
ШРЕСНЕ ЗА ДЕТЕТУ.**

написао

Ј. СУНДЕЧИЋ.

Друго поправљено и умножено издање.

НА ПЕТИЊУ

У Кнежевској Печатњи

1865.

859 Kuzia

Alzama Museo Publy

P. 19. Sp. 1. 577. 1

ИИЗ

ДРАГОЦИЈЕНОГА БИСЕРА

или

ДУХОВНЕ И МОРАЛНЕ ПУТЕСМЕ
ЗА ДЕЦУ.

написао

Ј. СУНДЕЧИЋ

Друго поправљено и умножено издање.

НА ЦЕТИВУ

У Кнежевској Печатњи

1865.

Изм. бр. 652 368

Одобрењем Православне духовне Власти.

СВИЈЕТИМ МЛАДЕНЦИМА

Кнежевној

**ОДРЕ
ДАШИДА I.**

И

Кнежевној

**ЉУБИШИ-ВОРКИ
НИКОЛЕ I.**

Пуним срца чувством

ПОСВЕЊУЈЕ

Сачинитељ.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

1155 EAST 58TH STREET

CHICAGO, ILLINOIS 60637

TEL: 773-936-3700

FAX: 773-936-3701

WWW.PHYSICS.UCHICAGO.EDU

PHYSICS 101

LECTURE 1

MECHANICS

1998

Кнегињице двје ружице,
Олго златна, **З**орко мила!
Вама овај низ бисера
Посвећује моја вила.

Све зрнашце по зрнашце
Помњиво сам пребирао,
Те свјетлије и чистије
У низ овај нанизао.

С дна пучине морске није
Св'јетло, чисто зрње ово,
Нег из књиге, свете књиге,
У којој је живó слово ;

Нит је оно за накиће
Грла, чела ил' одјела :
Него душе, ума и срца ;
А поред-њих : вјере и дјела.—

Ви сте њежне као бисер,
Сваки накит којим с' дичи;
Па бисеру до бисера,
Какав љепши украс сличи?

Ево Вама бисер ови:
Примите га, китите се
И врлином — ко свјетлошћу
Рода свога — поносте се.

Л'јеп је урес благородство,
Лијеп урес рода свјетлост;
Ал' је урес над уресим
Племенитих душа кр'јепост. —

ПРЕДГОВОР.

Наша књижевност није ваљда ниучем толико осхуднија, колико у добрим књижицама, које се могу дати нејакој дјечи да их читају, па да им то читање послужи на боље облагорођење њихова ума и срца. — Да на млади нараштај треба особиту позорност обраћати, то су већ увидели многи и многи учевњаци код свијех изображених народа, те су се за исти посао живо заузимали, а између њих доста је да напоменем славнога Нјемца Шмита, који се је са највећом љубави посветио био самој користи нејаке дјечице, и који је заслужио да му сви родитељи, ма којој народности они припадали, сјајан споменик подигну. — Дјеца су мекана као восак: што се у њих упечати за младости, то с њима и у гроб салази. Освједочен о тому, ја сам се подавно био ријешо да њеко-

лико пјесама духовних и моралних за нашу дјечицу напишем; те године 1856. издам прву свезку у Задру код браће Баттара, под насловом „Низ драгоцијенога бисера.“ — Овај наслов ја сам још онда оправдао и казао, да им се само пристоји — не у обзиру пјесмотворне вјештине, што би права надутост била, но — у обзиру предмета о ком се занимају. — Обећао сам притом малим својим читаоцима, да ћу их у будуће и другом, и трећом, и четвртом свезком подобних пјесмица обдарити; али ми околности недопуштише да сам свјерујем тому својему обећању, а заман сам тражио помоћи код некога, којем најсветија дужност бијаше овакове подхвате помагати: а и пак они му свеђ биваху оно, од чега је он своје уши највећма одвраћао!

Дошавши пак на Цетиње, оназим да би овђешњој учећој се младежи требовала каква сходна књижица, која би јој се приликом школских испита за награду давати могла: понудим Њезину Свјетлост Кнегињу Даринку Данилову, да би Она о својему трошку и на споменућу сврху, — поправљен и скоро за сву половину новим пјесмицама умножен — „Низ драгоцијенога бисера“ препечатати дала. Њезина

Свјетлост, са особитом срца добротом прими ову понуду, за које ће јој добротворство сва она дјечица, која ове пјесме узчитају, свагда обвезана бити, и неће нигда из својих срца избрисати сладко име **Даринке**, која им овакови дар дарива, као залог своје љубави, штоно бујно жари њезина домородна њедра, према свему што смијера на корист и просвјету народну.—

Најзад ову сам књижицу—из саме чисте харности—посветио двјема преходницама из свијетле Петровићеве породице; али то и пак неизкључује пређашњу посвету, која је гласила на сву милу Србску дјечицу: јер уз ове двије племените ружице нашега народа, свако наше одојче добива у награду овај бисер, само ако за бисером ума и чувства лебди, да с временом својој домовини буде најдражи бисер на бијелом свијету.

Цетиње на Спасов-дан 1865.

Ј. Сундечић.

Без дозволе сачинитељеве, не смеје нико
ове пјесме претискивати.

I.
ПЈЕСМЕ ДУХОВНЕ.

„Бој се Бога, твори право, па се
небој никога.“

Прастара пословица.

Бог је свуда.

„**Ј**е ли и гђе мјеста тога,
Гђено неби било Бога?—“

Нема нигђе, сине драги:
Свуд пребива Бог преблаги.

„**Како !... како !—**Њега нигђе
Моје око још невиђе !...“

Небо и земљу види — па ми
Рец' да није свуд Бог сами.—

„**Али то су тек различне**
Твари грубе или дичне.—“

Но нам свака гласно збори:
—Мене бож'ја рука створи.—

О предивни Боже!— тебе
Моје око свуда пази;
Свуда тебе, окол' себе
Гледа, мотри и налази.—

Ти пребиваш у висини;
Виђу т' на крај св'јета тамо;
Налазим те у низини;
Свуд назирем тебе само;
Па најпосље и у себи:
Ти си у свем, све у теби.—

На Безбожнике.

„**Н**ије Бога—безуман
У свом срицу вели;—“
Ал' нек само погледа,
Тко њег виђет жели:

Зв'језде, сунце и мјесец,
Земљу, самог себе;
Па тад неће л' покликнут:
„Јест ја виђу тебе?—“

„О превјечна битности
Непостижно славна!
У пречудним дјелима
Појмива и јавна:

„Овој умној сатвари,
Границама спетој,
Што се зове човјеком
У дужности светој;

„Што ли само дрзава
Онда порећ тебе,
Кад јој пуког лудила
Мрак, скрива и себе.

„Ал' ком здравог разума
Луча памет зари,
Тебе дивно прозире
У најмањој твари.—

„Био, јеси и бићеш,
 Безвремено свеђе;
 Једнак сада и посље,
 Кó што с' био пређе.—

„Безпредјелно могућан;
 Недохитно чудан;
 У богаству милости
 Нигда неосхудан.—

„Најсвјестније праведан,
 Пред којим се зрца
 Тајна и најсковнија
 Помисла и срца.—

„Неизрични Створитељ
 Свег и сваког створа:
 Свег, што на и у себи
 Држи земље кора;

„Оних тисућ—тисућа
 Огромних тјелеса
 Што се зрачно блистају
 По своду небеса.—

„Промислитељ високи
 У ц'јелости који,
 Сваку тварку и циглу
 Држи, кр'јепи, гоји.—

„Један у трим Лицама,
 По тајинству вјере:

Неслит и неразд'јелан,
Превелик без мјере ;

„И куд игда помислит
Разум љуцки може :
Као дух свеначелни
Ти си свуд, о Боже!...

„Тко ти раван икада
Може бит у чему?...
Ти си Творац, ти си Бог,
Ти Господар свему!—

„Мојим смртним очима
Доклен скривен н'јеси :
Таковог те познајем,
Вјерујем — и јеси. —“

——

Изјав наше љубави према Богу.

Крјепки Творче множине свјетовá,
Које просу там' амо по зраку
Моћна т' рука, те у ноћном мраку
Тврђ се сјаје од бљеска њихова!

Вид' ми сав'јест, види прса ова,
Вид'!—изпитај корак по кораку,
Нељубим ли над све љубав таку :
Тебе Бога врх свијех боговá!—

Јер кад духом узвином се к теби,
Славни, јаки и истини Боже!
Свуд те виђу куда оком манем;

А како те и љубио неби':
Кад све и сва десница ти може?—
Кад је твоје све гђе стопом станем?—

Слава Богу.

Слава теби Боже вишњи!—

И када сам у радости,
И кад срећне дне уживам;

Слава теби Боже вишњи!—

И када сам у жалости,
И у јаду када бивам.—

Слава теби Боже вишњи!—

Ти потребе знадеш моје,
И помоћи средства знадеш;

Слава теби Боже вишњи!—

Уд'јелими даре твоје,
Ох уд'јели! јер ји имадеш.—

Слава теби боже вишњи!—

Неиштем ти излишности,
Но без чега бит немогу;

Слава теби Боже вишњи!—
 Са свом срца понизности,
 Ја с' утичем теби Богу!—
 Слава теби Боже вишњи!—

Бог је трпећ.

(пошашено)

Разумјем зашто тако,
 О Боже, споро слази
 Муња и гром да срази
 Неблагодарне већ.

Ти доцниш казнит зато:
 Ил' кривац да с' исправи,
 Или да стече прави
 Заслугу тек трпећ.—

Бог прима дјецу.

„Не возбраняјте
 имъ внити ко мнѣ.“

Ти си, Царе неба, река:
 „Де пустите дјецу нека
 К мен' слободно униђу.“—

На тај позив твога гласа,
 Готова су сваког часа
 Дјеца к теб' да узиђу.—

Шобуд к молитви.

Велимире ево данка,
 Из кревета меког скочи;
 Разтр'језни се већ од санка,
 Дигни чедно к небу очи:
 Па крест часни на-се стави,
 Те свог Творца ти прослави!

Јер све што год имаш, то си
 Из његових руку има:
 Он благодат на-те роси;
 Он те у своје крило прима;
 Он те држи, он те храни;
 Он те чува, гледа и брани. —

Све што видиш изнад себе,
 И около себе свуда,
 Сваку стварку, самог тебе,
 —Непостижна така чуда,—
 Све из ничег, њег'во слово:
 „Нека буде“—створи ово.

И без њега, циглог часа
 Неби могло ништа бити;
 Неби било тог украса,
 Што-но небо и земљу кити,
 Да његова мишца моћна,
 Није тако свем помоћна. —

Њем' чинови сви анђелски,
 Горе у небу хвале дижу;
 Њем' зборови светитељски
 Са трепетом славу нижу;
 Њега свака сатвар јавља,
 Њег' створење све прославља.

Прослављај га и ти, сине,
 Од свег срца, ума и снаге:
 Он ће теби са висине
 Приклонити уши благе,
 И услишат прошњу твоју,
 И удјелит милост своју, —

Свуд и свагда, днем и ноћу,
 Њем' притичи, њега зови;
 Јер он својом дивном моћу
 Изпуњује сав св'јет ови:
 Свагђе тебе види и чује,
 Срце твоје кад ликује. —

Мали Перо.

Мали Перо Бога моли,
 Бог га слуша и анђели:
 Бог му даје цв'јет од здравља,
 Анђели му цв'јет чувају;
 Расте Перо ко ружица,
 И мирише ко душица. —

Моли Пери Бога свога:
 Бог ће тебе ув'јек чути.
 Здравља ће ти л'јепог дати,
 И анђеле пошиљати,
 Да малога Пери хране,
 Да му буду у помоћи,
 И у дневу и у ноћи. —

Молитва јутрења.

Дигнув' се већ од санка,
 Од свега срца мога,
 Теби ја глас мој дижем
 Призивљућ тебе Бога;
 Тебе сву моју наду,
 Ограду, кр'јепост, штит.
 Направи моје стопе
 На стазу правде твоје;
 Благости своје росом
 Ороси срце моје:
 Да међу бројом твојих
 В'јерних свећ' могу бит!—

Све-проничућим оком
 Сваки мој корак прати;
 Од злого дјела ув'јек
 Задрж' ме и одврати;
 Десницом твојом силном

Лукави утри род.—

Сам корен твога страха
 Дубоко у душу моју
 Усади, да у мени
 Стече сву снагу своју:
 Љубави, вјере, наде,
 Да допринесе плод!—

Из мога њедра сјеме

Освете, мржње, злобе
 Изчупај силним зором,
 Избави те ругобе;
 А станом свих врлина
 Учини моју груд:
 Да теби, ближњем, себи,
 Будем на службу сваку;
 Те кроз све данке своје
 Док сиђем и у раку,
 Да, живећ право и частно
 Чут могнем сладки суд!—

МОЛИТВА ГОСПОДЊА.

О наш Отче, који с' на небима,
 Нек се свети име твоје славно!
 Твоје царство нека приђе свима:
 Кó на небу и на земљи равно
 Нек у свему твоја воља буде!

Дај нам данас хљеб свагдањи само :
 И наше нам дугове одпусти,
 Ко дужником што ми одпуштамо !
 У напаст нас нигда непопусти,
 Но избав' нас од худобе худе!
 Амин.

**Молитва пред почимањем
 каква дјела.**

Подузимам, Боже мој,
 Ово дјело моје,
 Тек помоћу милости
 Неизм'јерне твоје ;
 Јер сам стално ув'јерен
 Да све срећно бива :
 Што се с тобом почимље,
 С тобом довршава. —
 Зато ув'јек славећи
 Тебе Творче драги,
 Мојем труду—молим те—
 Даруј конач благи!—

Молитва прије науке.

Боже!—који слабост
 Наших сила знадеш,

Молимо те да нам
Твога Духа дадеш!—
Да он искром својом
Нама ум облиста,
И у срце лине
Ос'јећања чиста:

Да будемо врсни
Љуцког друштва члани,
И ув'јек ти вољи
Пресветој подани!—

Молитва после науке.

Оно што смо данас
Научили — Боже
Могући, учини
Да послужит може:

На утјеху нама,
А на славу теби;
Бранећи нас од зла,
Приводи нас к себи!

Срце у чистоти
Свагда нам сахрани,
Сваку скврну мисо
Ти од нас одстрани:

Да нам наук ума
 Накит срцу буде,
 Да свак благосиват
 Могне наше труде!—

Пред С. Изповиједи.

Теби Боже срце-видче
 Изпов'једам гр'јехе моје
 Удостој ме, Благи, твоје
 Превисоке милости!—

Нећу више врећат тебе;
 Опрости ми—ја се кајем,
 И срдачно гр'јех признајем
 Моје круте смјелости!—

Пред С. Причешћем.

Ја у гр'јешне прси моје
 Примам крв и т'јело твоје,
 Спаситељу Христе мој!

Спржи трње гр'јеха мога,
 Удостој ме царства свога,
 И собом ме вјечно спој!—

Посље С. Причешћа.

Благодарим теби Христе,
 Што си мене данас чисте
 Крви своје и т'јела свог
 Изволио сподобити,
 И гр'јешному мени бити:
 Друг, Спаситељ, Цар и Бог!—

Молитва пред обједом.

Молимо те, Отче свети,
 Кој' на небу владаш гори:
 Овај хљебац, вино ово,
 Благослов' нам и наспори!—
 Па и пићу вјечног жића
 У свом царству нама справи,
 Да пирници ми будемо
 У небеској твојој слави!—

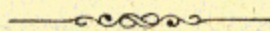
Молитва посље обједа.

Боже!—теби подижемо
 Од свег срца хвалу нашу,
 Што си нама наспорио
 Предложени хљеб и чашу.—

Ми смо сити до обиља
Земаљскога блага твога :
Но међутим глад и жеђа
Мори, кини убогога.—

Дај бар мрве, да негину,
С нашег стола да скупимо.
И да исте скромним чином
Жељној браћи уд'јелимо :

Па да и ми у зам'јену,
Из њихових харних руку',
Добијемо ону воду
Која гаси вјечну муку.—

Молитва за душмане и непријатеље.

Молимо те, Боже!—прости
Свим, што нама пакост творе,
И што ножем своје злости
Наша срца љуто поре.

Услади им љубве плоде ;
Дај да скоро дођу к себи ;
Најбоље им откриј згоде,
Да угоде у свем теби,
Кó синови правог св'јета,

Којим бјаху просв'јетљени :
 Да за вјечна буду љета
 У твом царству насељени. —

—
 Молитва вечерња Анђелу
 Хранитељу.

О божији Анђеле,
 Хранитељу свети мој,
 До јутрење молитве
 Причувај ме, са мношом стој ;
 Свакојему благому
 Дјелу мене настави,
 И на стазу спасења
 Стопе моје направи ! —

—
 Хришћанство.

Хришћанство нам кључ је они,
 Што човјеку рај отвара ;
 Бич, демоне што прогони ;
 Млат, пакао што обара. —

Хришћанство нам Богом-дано
 Тек спасења љуцког ради,
 Чврсто стоји основано
 На Љубави, Вјери, Нади. —

Ох! Хришћанству који сл'једи
 Живим словом, кр'јепким дјелом:
 Тај је срећан и у б'једи;
 Тај кораца ногом смјелом;

Тај спокојство тек налази
 У плачевној дољи овој;
 Тај кроз живот весеоъ гази
 К отачбини својој новој;

Живим бојам нацртано,
 Тај већ оком ума пази,
 То блаженство обећано:
 Те и у гроб радо слази. —

—❖—

Блажени.

Блажени су они, — који
 Сиромашан дух имаду;
 Јер небеско вјечно царство
 Добивају за награду. —

Блажени су они, — који
 Кајећи се сузе роне;
 Јер ће њима прибавити
 Утјешење исте оне. —

Блажени су они, — које
 Кроткост као јањце кити;
 Јер ће земљу само они,
 Моћ достојно насл'једити. —

Блажени су они,—који
 Непрестају нигда бити
 Правде жедни нити гладни;
 Јер се хоће наситити.—

Блажени су они,—који
 Милостиви свим бивају;
 Јер ће и њих равном мјером
 Помиловат Бог у рају.—

Блажени су они,—којим
 Чисто срце њедро краси;
 Јер ће они узрит Бога,
 Кó што в'јерно слово гласи.—

Блажени су они,—који
 Раде да је мир и слога;
 Јер ће они назвати се
 Синовима вишњег Бога.—

Блажени су они,—које
 Бич изгнанја круто бије
 Ради правде, којој годе;
 Јер је царство неба тије'.—

Блажени сте кад вас хуле,
 Кад вам сваку пакост творе,
 И о вама —ради Христа—
 Лажућ свако зло говоре.—

Радујте се и весел'те
 Ви пак зато; јер код Бога

Већ готова вас на небу
Чека плаћа, плаћа многа.—

—
К Богоматери.

О пресвета и пречиста!
О преславна и преблага!
Богомати Спаса Христа,
Д'јево мати сваком драга!
О преблага!—

Ми дјечица твоја само
На-те—која свашто можеш,—
Очи наше освртамо
Нам немоћним да поможеш,
Јер све можеш.—

Да покровом твојим часним
Нас покријеш, Мати дивна!
Да нас твојим штитом спасним
Свећ' избавиш врага кивна,
Мати дивна!

Ти с' спасења цигла лука
Лађи нашој, што-но лута,
По пучини љутих мукá,
И без стазе и без пута
Што-но лута.—

Ти си пуна сваке моћи:
 Срцем живим тко т' призива,
 Без надања и помоћи
 Заухвано тај небива,
 Тко т' призива,—

Прими даклен ти под своје
 Крило благо, сладка Мати!
 Ове њежне синке твоје,
 Који ће те ув'јек звати,
 Сладка мати!

Прим' нас, као и својега
 Сина—истим жаром груди—
 Кад с' у храму нашла њега,
 Па и нам Мајка буди,
 Жарке груди!—

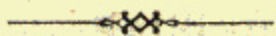
А вапити саму тебе
 Наша душа престат неће,
 У сред б'једе и потребе,
 Па и у сред сваке среће:
 Престат неће;

Јер без тебе куда знамо?...
 Гђе је боља нада нама?...
 Ти си жића извор само!
 Наше среће зв'језда сама,
 И све нама!—

Слава теби, о пречиста!
 Хвала теби, о преблага!

Моли жарко за нас Христа
 Свећ' Маријо, Мајко драга,
 И преблага!—

Ком са Отцем свепреславним
 Богосличан поклон нека,
 Скупа с Духом једноравним,
 Буде од нас ув'јек вјека,
 Амин — нека!—

На Божић.

Весело дјецо!
 Весело данас!
 Роди се за нас
 Превјечни Спас!
 Све у весеља
 Пламену гори;
 Свуда се ори
 Узклика глас.

Анђели горе
 У вишњим Богу,
 Подижу многу
 Славу и чест;
 А ц'јелој земљи,
 Духовног пира
 И сладког мира
 Доносе в'јест.—

Пастири доље
 Пуштају стадо,
 Па теку радо
 К стајици там',
 Повита виђет
 У јаслам тога,
 Младенца Бога,
 Послатог нам':

Одкупа ради
 Од вјечне кетве,
 Од смртне жетве,
 И гр'јеха зла,
 Којему робски
 Робујућ сами,
 Бјесмо у тами
 Пакленог дна.—

Чудесна зв'језда
 Дивнога зрака,
 Сред густог мрака
 Простире сјај:
 Витлејем мјесто
 Незнано тада,
 Постаде сада
 Дивоте рај.—

С дарима хите
 Източни цари,
 Мудри звјездари,

У Јудин дом:
 Падају к земљи;
 Клањају с' в'јерно,
 Побожно см'јерно,
 Младенцу том.

Бога и цара,
 И мрца, виде
 У њем, гђе иде
 Човјека спаст;
 На њему на дар
 Приносе зато:
 Ливан и злато,
 И смирну маст.—

Све у весеља
 Пламену гори,
 И свуд се ори
 Радости глас:
 Небо и земља
 Што виши могу
 Носе дар Богу,
 Љубећем нас.—

Носите и ви
 Дјечице овом,
 Младенцу новом
 Најслађи дар:
 Невиног срца
 Вашег—које

Страсти несвоје—
Љубави жар;

Мириса њежна,
То ће му бити
У вашој кити,
Пријатан струк:
Те ће залуду
Душманин кети,
Свој на вас пети
Паклени лук.—

Весело дјецо!
Христос се роди!
К себи нас води
У жића стан:
„Заиста с' роди!“
—Све пјесмослови—
Блажен је ови
Доисто дан!—

—
На Узкрс.

Христос уста!— анђел в'јести
Миро-носним Маријама:
Погажени ад се жести;
Јер спасење засја нама.—

Христос уста! — смрт изчезе,
 Вјечни живот људству наста;
 У љубави сладке свезе
 Већ се човјек с Богом саста.—

Христос уста! — и ми с њиме:
 Сва побједа при њем оста;
 Куд се њег'во слави име,
 Земља свуда рајом поста.—

Христос уста! — као женик
 Из станишта свог брачнога,
 Принесавши ко свештеник
 Жртву себе сам пред Бога.—

Христос уста! — опра с крви
 Праотчињег гр'јеха клетву,
 И демону зубе смрви,
 И разтрже њег'ву плетву.—

Христос уста! — рај отвори:
 Дух и душу нашу саму,
 Из прашине диже гори,
 Незнаности прогнав' таму.—

Христос уста! — људе широм
 Под заставу своју зове,
 Нудећи их сјајним пиром
 Благодати своје нове.—

Христос уста! — камен гроба
 Ен' одваљен лежи тамо;

Гроб свог више нема роба,
Стан је нама небо само.—

Христос уста!— све ликује —
Свему св'јету радост сину:
Свуд се љубки одјек чује:
„Христос уста ваистину!“—

**На дан Св. Јована
Крститеља.**

Захарији Гаврилом
Навјешћени сине,
Предитече велики,
Пророче над ине. —

Наставниче ревносни
К покајању правом,
Чисти земни анђеле
Пребогати славом.

Крститељу Исуса
Обећаног Спаса,
Духа светог зјеницо,
Трубо Бож'јег гласа.

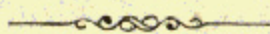
Божанствене Тројице
Ти свједоче в'јерни,
Строгог жића образу
Частни и прим'јерни.

Ирод-цара злочестог
Изобличитељу,
И за саму истину
Дивни страдатељу.

Међу светим најбољи
У рају код Бога,
Светитељу Јоване,
В'јерним надо многа!

Славе, части, похвале,
В'јенце плетућ теби,
Молимо те, притичи
Нама у потреби;

Наше Творцу молитве
На олтар приноси,
И милост нам његову
Непрестано проси! —

На дан Св. Саве Србскога.

(Ставио у гласбу Г. Ив. Салгетти.)

О србска млада
Невина чеда,
Пун милог слада
Дигните клик!

Светоме Сави,
 Свег Србства слави,
 Ваш нека данас
 Сав пјева лик!

Лик:

О појмо, појмо!
 Весело Сави,
 Свег Србства слави,
 Појмо му сви! —

Млад као цвијет
 Саво, рад Бога,
 Одбаци свијет
 И св'јета сласт;
 Од царске крви,
 У роду први,
 Стече свештенства
 Врховну власт. —

Лик:

О појмо, појмо! (итд.)

Врлинам сјаше
 Кó друго сунце,
 И образ бјаше
 Светости сам:
 И к теби, Боже,
 Ништо неможе
 Угасит њег'ве
 Љубави плам. —

Лик :

О појмо, појмо ! (итд.)

Ни рода сјајност,
 Ни свјетске славе
 Толика бајност
 Запр'јечи њем :

Да анђел исти,
 Невини, чисти,
 Још и на земљи
 Буде у свем. —

Лик :

О појмо, појмо ! (итд.)

Подвигом сталним,
 Ревности жарком,
 Мучењем хвалним,
 Тијела свог,

Молитвом, постом,
 И душом простом,
 Заслужи в'јенац
 Ког даје Бог. —

Лик :

О појмо, појмо ! (итд.)

Христовим мл'јеком
 Задоји стадо,
 И спасним л'јеком
 Изц'јели још ;

И свога рода,
 Благога плода
 Просвјете чисте
 Напуни кош.

Лик:

О појмо, појмо! *(итд.)*

Његда пред раком
 Христовом, молећ
 Срца са страхом,
 Диже глас свој:

*„Дјеци мог рода,
 С небеског свода,
 Сва блага твоја
 Дај Христе мој!“*—

Лик:

О појмо, појмо! *(итд.)*

Саво и сада,
 У горњем граду,
 Пред Бога пада,
 Подиже глас;
 Кад нас зло коси,
 Моли и проси,
 Да Творац од тог
 Избави нас. —

Лик:

О појмо, појмо! *(итд.)*

О србска млада
 Невина чеда!
 У вр'јеме јада
 Зовите ви:
 Својега Саву,
 Свег Србства славу
 Да поср'једује
 За вас и бди!

Лик:

О појмо, појмо!
 Весело Сави,
 Свег Србства слави,
 Појмо му сви! —

Помилиј ме Боже.

Псалам L.

Смилиј ми се, смилуј Боже,
 По милости вељој својој;
 Очист' моје безакоње
 По доброту многој твојој.

Од мојега безакоња
 Што најбеље опери ме,
 И од мојег љута гр'јеха,
 Под ким стењем, очисти ме.

Јер ја знадем, знадем добро,
Пр'јеступлење своје свако,
И мој гријех веле-грдни
Преда мнош је ту једнако.

Сагријеших самом теби,
Ствар учиних весма худу,
Да с' оправдан ти у својим
Р'јечим признаш, чист у суду.

Гле, у тешку безакоњу
Још и зачет ја сам био,
И у гр'јеху од мајке сам
На свијет се породило.

Гле, истину ти у срцу
Љубиш, држиш у цијени
И нутарња и скровита
Премудрости јављаш мени.

Дè исопом покропи ме,
И ја ћу се очистити ;
Умиј мене, па ћу бјељи
И од истог сн'јега бити.

Дај радости и весеља
Да се могу наслушати,
Па да кости, што-но си их
Потро, могу поиграти.

Још одврати од мојијех
Гријехова лице своје,

И очисти и заглади
Безакоње свако моје.

Саздај Боже срце чисто
Мени мојим у грудима,
И дух прав ми, о праведни,
Ти понови у њедрима.

Од лица ме свога немој
Заникада одагнати,
И од мене немој својег
Светог духа узимати.

Поврати ми сладку радост
Свог спасења—тај дар л'јепи,—
И учини дух нека ме
Владаочки подкријепи.

Ја ћу твојим путовима
Пр'јеступнике научити,
И гр'јешници окорници
К теби ће се обратити.

Избави ме ти од крви,
Боже, Боже, мог спасења,
Мој ће језик правду твоју
Пјеват жаром жарка пјења.

О Господе! о преблаги!
Ти отвори устне моје,
И оне ће казивати
Широм св'јета хвале твоје.

Јер да хоћеш жртве: ја бих
 Принио ти 'жртву брже;
 Но немариш ти за жртве
 Те на огњу што се прже.

Жртва Богу дух је скрушен;
 Срце весма Бог милује
 Сакрушено и смирено,
 Нити њега одбацује.

По доброти својој, Боже,
 Ти Сиону добра твори,
 И зидове светог града
 Јерусал'ма дигни гори.

Тад ће теби бити миле,
 Жртве правде, и приносци,
 И свежгања;—твој на олтар
 Метат ће се тад теоци.—

Алилуја.

„Хвалите, отроци Господа.“

Псалам СХП.

Хвалите, о дјецо
 Свог Господа Бога,
 Хвал'те њег'во име
 Од свег срца свога,

Нек се слави красно
 Њег'во име, нека,
 Од садање доби
 До најдаљег в'јека.

Од истока сунца
 До запада, свуде
 Нек Господње име
 Ув'јек хвално буде.

Царства свих народа
 Он је сами глава,
 И над небесима
 Његова је слава.

Кој' се игда сравнит
 Може владар ини,
 Њему, који живи
 На такој висини?

Који на небесим
 И на земљи доље,
 Хоће да свеђ' буде
 Смиренима боље;

И са земље који
 Сиромаша диже,
 И с гноишта самог
 Ништега подиже:

С кнезовима св'јета
 Да посади њега,

И с кнезовим истог
Народа својега;

Који л' неплодкињи
Таре сузно лице,
Чинећи је мајком
Јакe породице.

II.
ПЈЕСМЕ МОРАЛНЕ.

Свег помало; јер и с малим
Кораца се даље:
И малахно повјетарце,
Напрјед лађу шаље. —

I. ПЈЕСМЕ РАЗЛИЧИТА.
САДРЖАЈА.

Благи савијет.

Нек ти, сине, груди
Тек врлина буди;
Нек ти с' душа чиста
У дјелима блиста;
Кроз просторе св'јета
Нек ти ум облета;
Нек све мисли твоје,
Тебе с Творцом споје,
Који тебе створи,
Да те прими гори
У свој живот вјечни,
Сваким благом течни:
Да свећ' блажен само
Узањ будеш тамо. —

Узклик љубави.

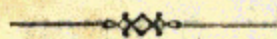
О љубави, љубави!
Изкро рајског дара,
Која пуниш срдашца
Најмилијег жара;

И чиниш их пламтити
 Оном ћутњом чистом,
 Што-но пламти на небу
 У анђелу истом;

Недаш мјеста у њима
 Ни мржњи, ни злоби,
 Нит им дајеш клањат се
 Пред ма каквом коби. —

Ти љубави, рајнице!
 И нас својим сладом
 Пој, и држи увијек
 Тек под својом владом;

Јер тад неби ни лијер
 Тако дивно цвјета,
 Као што би цватила
 Наша млада љета. —

Мати.

Дјетињства њежног у првом цв'јету
 Кад незнах жив ли бијох на св'јету;
 Па кад ми најпре, као кроз тмину
 Познања изкра у духу сину;
 Чим ли р'јеч стекох, заупих звати:
 Најпрво: Мати! — најпрво: Мати! —

Кад мало кашње бјаше ми треба,
 Од капи воде, од мрве хљеба,
 Или од које забави ине,
 Да мене жеља, или плач мине;
 Тко ће ми слађе, тко л' брже дати:
 Нег опет, Мати? — нег опет, Мати?

Када ме каква невоља гони,
 Те око моје сузице рони;
 Ил' тешка боца када ме свлада,
 Да ми сав живот у муци страда,
 Уздишућ јако по тисућ крати:
 Зовем те, Мати! — зовем те, Мати! —

Отца и сина, сунруге ћери,
 Брата и сестре, друга у вјери,
 Сродника мила, пријана радка,
 Нјесу ми тако имена сладка
 Кó твоје име, које ћу знати:
 Свећ' љубит, Мати! — свећ' љубит, Мати! —

И када часак најзадњи стигне,
 Да смрт са земље и мене дигне
 У вјечно жиће блаженог св'јета,
 Гђе сваке сласти прољеће цвјета;
 Најстражње р'јечи теби ћу слати:
 „С Богом, о Мати!“ — „С Богом, о Мати!“ —

Твога живота (ако л' се збије)
 Те се свијећа угаси прије:

Тужнијем срцом, плачнијем оком,
 Уздасом честим, ћутњом дубоком,
 Ја ћу те сладко, ах! спомињати:
 Вапећ те, Мати! — вапећ те, Мати! —

Материне груди.

Мајко драга, Мајко мила!
 Одкуд теби таке груди?...
 Какве тајне руке сила,
 Та у њима чувства буди? —

Знам то и сам ја, о Мати!
 Груды су ти храм љубави;
 Тко им жели творца знати?
 — Божја рука њих направи; —

И у сред њих срце врже,
 Као олтар посред храма,
 Гђе се р'јетке жртве прже
 Изкрицами рајског плама. —

Зато пламте твоје груди
 Тако снажно, Мати мила!
 Јер у њима чувства буди
 Саме божје руке сила. —

Мајка сину уз кољевку.

Нана нане,
 О Душане,
 Мили сине мој!
 Нана мајци,
 У кољевци
 Меко-простртој! —

Моје д'јете,
 Л'јепи цв'јете!
 Спавај сладко сад:
 Биће данка,
 Те ћеш санка
 И желити тад.

Доће вр'јеме,
 Те ће т' бр'јеме
 Жића тешко бит:
 Моје злато,
 Спавај зато
 Сада мајци сит! —

Св'јет је красан,
 Мило-јасан,
 Бајно-и'шаран;
 Но бодљивим
 Трњем живим
 Свуд је начичкан.

Бајне шаре,
 Врло јаре
 Младог срца плам;
 Трње круто,
 Бодe љуто
 До у живац сам:

А кроз 'вако
 Трње јако,
 Морати ћеш ти,
 Њежно јанче,
 Сладко ранче!
 Често газити. —

Зато сада,
 Ја сам рада,
 Да ми спаваш сит:
 Биће данка,
 Те ћеш санка,
 Сине, жељан бит. —

Браћа и Сестре.

Браћо и Сестре! — слушај те: ви сте
 Пали од мајке једне и исте;
 Крв једна тече кроз жиле ваше;
 Иста вас свеза држи и наше;
 На св'јет вас даде, узгоји тако,
 Тек ос'јећање љубави јако. —

Браћо и Сестре! — та љубав иста,
 Треба да жари њедра вам чиста;
 Њезина влада у вашем дому
 Треба да бива, треба да тому,
 Мир, слогу, срећу: набавља, кује;
 А завист, злобу: прогони, трује. —

Браћо и Сестре! — свагда и свађе,
 Бјежите мржње, љуб'те с' најслађе:
 У послу, игри, невиној шали,
 Паз'те да неби узрока дали,
 Најмањој зери омразе грубе,
 Којој свеђ' ваља мрвити зубе. —

Браћо и Сестре! — дика је, кад-но
 Ви правом стазом ступате складно:
 Тад вашег отца и мајке душа,
 Највећу радост на земљи куша:
 Тад бива срцу њихову лака,
 Мука најжешћа, невоља свака. —

Браћо и Сестре! — видите само
 Јанчиће оне у пољу тамо;
 Видите каква љубав и слога,
 Дише из игре стадашца тога:
 Ох! благо вама, и ваша ако
 Срдашца љубав савеже тако! —

Дјеца су достојна царства небескога.

„Такоvyхъ бо естъ
царство небесное.“

Христова јасно
Бесјѣда гласи:
Дјеце је, коју
Невиност краси,
Царство небеско,
Гђе-но нас тека
Само блаженство
За вав'јек чека. —

Храните даклен,
Дјечице моја,
До самог гроба
Невиност — која
На таку милост
К вам Бога буди,
Да вас свог царства
Достојне суди. —

Домовина.

„Široka je od sjever' do juga,
Od izтока do zapada duga!“—P. Pr.

Птица гору, зв'јер пећину
Љуби ко свој мили стан:

Как' ми неби домовину,
 Гђе виђесмо први дан?—
 Које зраком продисасмо,
 Које хљеб нам храна би,
 Које с' ватром огријасмо
 И написмо с' вина ми;
 Гђе је наших пр'једка' славни'
 И родбине крвне гроб;
 Гђе нас једна судба равни,
 Зла ил' добра гони коб;
 Гђе на њешто камен сваки
 Опомиње сладко нас,
 И бесједе наше јаки
 Гђе с' у пјесми чује глас?—
 Домовино! домовино!
 Све смо теби дужни дат.
 За-те нам је све једино:
 Мир, тишина, борба, рат,—
 Слободно је нама за-те
 Жртвовати сваку ствар,
 Кад нагрне душман на-те,
 Да нанесе теби квар.—
 Слободно је за-те нама:
 Устат, пасти, живит, мр'јет;
 Јер је нама свет'ња сама:
 Камен, дрво, твој цвијет.—

Сладко име, домовино!
 Тко од срца неби свог
 Љубио те, за-те гино:
 Тог љубио неби Бог.
 У кривду би тешку пао
 Кад би каzó да т' је син:
 Сам би себи зажегао
 Вјечне клетве живи стињ.
 Твојој земљи њег'ве кости
 Неби аманет могле бит:
 Нег ко знаци црне злости
 Морале би врх ње плит.—
 Љуб'мо даklen домовину
 Као исти живот свој,
 И с њом свезу у јенину
 Душу и срце сваки спој!—
 Љуб'мо даklen домовину
 Као мили житак свој;
 Као мајку свим једину:
 Све до гроба служећ њој!—

Кнез.

„Сушња же власти отъ Бога
 учинены суть.“

Рим. гл. III. ст. 1.

Својој земљи и народу
 Бог на област *Кнеза* дава,

Да законе и слободу
 Штити, — чува њина права :
 Љуб'мо зато *Кнеза* свог,
 Том нас дужи сами Бог! —

Не без ума *Он* мач носи :
 Правду врши, правду брани ;
 Кривду криви, казни, коси ;
 Зло обара, добро храни ;
 В'јерно стојмѝ уз *Кнеза* свог,
 Ког нам дао сами Бог! —

Жезо́ власти и владања
 У рукама својим има :
 Да одбија нападања,
 Да нам жиће чува свима :
 Штит'мо и ми *Кнеза* свог
 То захтјева сами Бог! —

Кому дањак, дањак дајмо ;
 Кому части, частимо га :
 То смо дужни, — а дуг знајмо
 Изпуњати ради Бога ;
 Штујмо душно *Кнеза* свог,
 Кó што хоће сами Бог! —

Небојат ли с' хоћеш власти?...
 Твори свако благо дјело :
 Држаће те *Кнез* у части ;
 Св'јетло ће ти бити чело :

Тец'мо љубав *Кнеза* свог,
То милује сами Бог! —

Божији је слуга:— исту
Крв у нужди *Зањ* подајмо;
За здравље *Му* срца чисту
Молбу Вишњем принашајмо:
Бран'мо свагда *Кнеза* свог,
Том нас учи сами Бог! —

Кнез је глава, ми смо уди:
Слушат зато *Њег* морамо;
Он нас брани, он нас суди:
Покорни *Му* бит имамо;
И свеђ' љубит *Кнеза* свог,
Јер *Њег* дава сами Бог! —

Дјела милости духовне.

Ако брат твој гр'јеши,
Теци — исправи га;
Ако што неум'је
А ти настави га;
Ако ли се сумња,
Добро свјетуј њега:
Моли за спасење
Ближњег својег;
И утјеши тужног
Кад га б'једа коси;

И увр'једу сваку
 Узтрпљиво сноси;
 И опрости свагда
 Оном, тко ти скриви:
 То је душе твоје
 Цигли извор живи. —
 Спаситеља свога
 Овај сав'јет свети,
 Никада негуби
 Из своје памети. —

— — — — —

Награда дјела милости тјелесне.

Када гладног нахранимо
 Оним хљебом, што га
 Ми имамо с наше њиве
 Потом чела свога;
 Када жедног напојимо
 Вином с лоза, које
 Наше руке неуморно
 Чисте, режу, гоје;
 Када голог одјенемо
 Руном нашег стада,
 Које бранећ од зла вука
 Дест' виђесмо јада;

Кад пред страним разтворимо
 Нашег дома врата,
 Те нам његов сами поход
 Бива красна плата ;

Када болног, који трпи
 Љуте боце муку,
 Обађемо — пружајућ му
 Од помоћи руку ;

Када сужње пос'јетимо
 У тамници тамо,
 Да им б'једе ублажимо
 Који часак само ;

И кад мртве сиромашке
 Без наплате сваке,
 Наше руке часно спуште
 На дно тамне раке :

Ох! тада ће нас Судија
 С десна себе ставит ,
 И свој нама, милостиво,
 Сладки глас управит :

*„Ход'те к мени, мила чеда,
 Којим врху вије,
 Сам благослов Отца мога
 Почива и бдије!“ —*

**Чини добро: ако те људи
ненаграде, хоће Бог.**

Треба стазом истине
И правде обрнут,
Па одважно напријед
И кроз трње грнут;

Часна дјела и добра
Непрестанце творит,
Било нам се с тисућу
Оштрих б'једа борит:

Па ако нас и лише
Награде највеће,
Људи — бића немоћна —
Бог заиста неће. —

Најбоља награда.

У дјелима — којим несмје
Примаћи се хула груба,
Нит их печат јадовитим
Ртом свога змијског зуба,
Стално, смјело и одважно
Корацање — амо доље;
Гђе се сваког рода злоће
Прешироко пружа поље:

То је права тек награда,
И одлич'је скупо врло,
Којим човјек дивно може
Себи украсит груд и грло.—

Одгађање милостиње.

Го и глађан, кад сирома,
Који трпи сваку муку,
Лишен крова, лишен дома,
Теби молбно пружа руку;

Ако имаш—неказуј му:
„Другог пута, сад немогу“—
Нег што можеш—то даруј му,
Да пријатно буде Богу.—

Неказуј му: „другог пута!“
Јер он с б'једом сад се бочи:
Другог пута гладца љута,
Већ му може склопит очи.—

У играма и у б'јесу,
Што те често к смрти прати,
Ти разкошно празниш кесу,
Брату доцниш динар дати....

Ух срамоте!... ух гријеха!..
Ух! пред Богом мрзке ствари,

Кој' преда-се тебе чека,
Кој' имањем тебѣ обдари :

Да невољном просијаку,
Као брату свом у муци
Указујеш љубав сваку,
Кад притиче твојој руци.—

Зато, сине, ув'јек—када
Сирак теби руку пружи :
Помози му одма тада,
Том те сами Господ дужи,

Кој' ни циглу чашу само
Хладне воде—коју, каде
Драговољно б'једном дамо—
Неоставља без награде.—

Помози му часа тога,
Неговорећ: „*другог пута!*“—
Јер међутим невољнога
Може убрат и смрт љута.—

Осјећање.

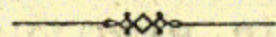
Њежних чувства пуно срце
До човјека, тко још има,
Благородну душу само
Када носи у прсима ?

Грдни удар горке б'једе
 Гђе год назре, тај га троне :
 Смућена га одма видиш,
 Гледаш сузе гђе му роне. —

Па и онда—кад тек слуша
 Да у њечем ближњи страда,—
 То страдање као камен
 На његову душу пада. —

Њежних чувства пуно срце,
 Даклен цигли човјек има,
 Који само благородну
 Душу носи у прсима :

Зато нигда бит нам несмје
 У б'једама срце глуво ;
 Јер ничеса неосјећа :
 Тврди кам, ни дрво суво. —

К дјелу.

Онај комад хљеба само,
 Што у поту лица свог
 Ми стичемо и имамо :
 Благосиља нама Бог. —

И што с' више на рукама
 Тврдих жуља лаштри нам :

То је већа дика нама ;
То је труда нажит сам. —

Зато *к дјелу* — јер нам дјело,
Мили сине, ствара тек
Благостање наше ц'јело,
И невољам нашим л'јек. —

Радину су сладки данци,
Сладка вода, хљеб и сол,
И већином благи данци,
Пун му пјесме бр'јег и дол.

Да му комад с неба па'не,
Нек љенивац мјери зрак:
А ти *к дјелу* како сване,
Пак док стисне мрки мрак. —

„*Да неједе, тко петруди*“
Вели нама Бож'ји глас; —
Јер створитељ Бог осуди
На дјелање и труд нас. —

К дјелу даклен! — тај хљеб само,
Што у поту лица свог
Ми стичемо и имамо:
Благосиља нама Бог. —

Учи и изобразуј се.

Бива — коју опред'јели
 За ружице нарав сама :
 Кад тежачког зноја жели,
 Расте дивљим купинама. —

Стабло — које кос'јер бритки
 У младости неподкреса :
 Неизвија гранá витки'
 Поносито пут небеса. —

Тако исто дјете — када
 У млађахној свој доби
 Запусти се — авај ! тада
 Сврће у чељуст оштрој коби ;
 Коби оштрој : земље клетви,
 И строгага неба срдњи,
 И пораза крутој жетви,
 И наказној обћој грдњи. —

Даклен, дјецо, к свјету благом
 Радо уши приклањајте :
 Ума, воље и срца снагом,
 Добар наук пригрљајте ! —

Без науке знања нема ;
 Ум без знања гуши тама :
 Без обога душа др'јема,
 Осјећање нема плама

Иста умна красно-лична
 Сатвар нема ц'јене праве:
 Више скоту бива слична,
 Јер недиже к небу главе. —

Охрабрење.

Кад несрећа гони тебе,
 Пази да ти мисли црне
 Ум и душу необузму,
 Да ти срце незатрне. —

Кад несрећа гони тебе,
 Онда буди духа чврста;
 У будућност тко зас'јеца?...
 Тко зна нацрт Бож'јег прста?...

Кад несрећа гони тебе,
 Јуначки се с њоме бори:
 Знај за сваког да се равно
 Провиђење стара гори. —

У несрећи бит је већи.

Кад несреће тебе слете,
 Кад ли на твој стан навале:
 Разтвори им прозор, врата,
 Нек пробјесне док с' изкале.

Нити вјеруј да је тада
 Најбједније стање твоје;
 Нит најмање духом клони,
 Да све напну стр'јеле своје;

Јер њих шаље неба воља
 На врат нама, да изкуша,
 Како нама у њедарцу
 Бије срце, лежи душа.—

Па знај и то, да по вељем
 Злу, и добро једноч нине:
 Укаже се љепше сунце,
 Кад олује грóза мине.—

А тко лебди, да у св'јету
 Задовољство у свем има:
 О што с' нигда и ненада
 Смрска главу пуну дима.

Тко л' несреће сносит незна,
 Није за св'јет још дозрија:
Тко се дима ненатрпи,
Тај се ватре ненагрија.—

—❖—

Срце у туги.

Срце, које туга тре:
 Стр'јепи, мрзне, пуца, мре;
 Губи снагу, губи дах,

Над њим владу шири страх ;
 Свуд га кружи бујни мрак ;
 Свуд отрован гута зрак ;
 Свуд га бјежи покој, мир ;
 Свуд му јада зјаје вир. —

Да непрсне тада пак,
 Л'јек налази себи јак :
 Кад подигне к небу глед,
 Стиша му се стрепња, лед,
 Те га сјети бистар ум,
 Да живота овај друм
 Није ником цвјетни рај,
 Нег пун оштра трња гај. —

Тко је даклен збиља рад
 Ублажити туга јад :
 Нек погледа к небу, нека,
 Наће срцу од њих л'јека. —

Савијест.

Глас могући у нашијех груди'
 Који збори одрјешно и смјело ;
 Хвали, блажи, хули, грди, суди,
 Човјечије посупке и дјело :

Сав'јешћу се зове и нариче,
 Јер свјетује, у свјесну се бави :

Благо збори, ал' и громко виче,
Кад од себе човјек скота прави. —

Сједи она као цар на столу,
Којем правда држи круну сјајну;
Свећ прос'јеца у истину голу,
И у душе најскровнију тајну. —

Јавља добро, што је управ тако,
Зло открива, што тог носи знаке:
Оном годи, ово казни јако,
Кроз сав живот, па и након раке. —

Црв је она у злотворној души,
Који мира сладки плод подједа,
И спокојство ко олуја руши,
И обара њу у бездан б'једа.

А у њедру, жедном правде чисте:
Јест весеље неизричног чара,
Богат извор блажености исте,
И изкрица божанственог жара. —

Благо тому! — у ком није глува,
И отврдла у гр'јешења блату:
Нег му душу заклања и чува,
Да непадне у том страсти' рату. —

Добро и зло име.

Док је да је, нек је само,
Живи сваки скот и гад;

Шта ће посље, куд и камо?...
Небрине се мрве сад. —

Али човјек, који диже
К небесима духа лет:
Још сад тражи и састиже
Как' надживљет може св'јет.—

У гроб име сврћ са собом,
То достојно није нас:
Благо тому! — ког за гробом
Стално прати добар глас. —

Ал' је вјечно опет боље
Закопат се, мртвим бит:
Нег узроком хуђе воље
Себи проклет спомен свит. —

Најбољи пут.

Кренеш тамо—мниш да шећеш
По ливади цвјетној;
Врнеш амо — држиш да си
На стазици сретној. —

Пођеш онуд—ласкаш себи
Да запр'јеке није;
Тргнеш овуд—стално ц'јениш
Да ћеш крају прије. —

Даш се брду — ухваш збиља
 До на врх се попет ;
 Нагнеш к стрму — и недвојиш
 Сић да нећеш опет. —

Пловиш мором — с надом жарком
 Машити се луке ;
 Јездиш гором — и несумњаш
 О злу, од зле руке. —

Ал' ненадно на вратолом
 Баш натрташ тамо ;
 Пуну драча и шикара
 Тревиш стазу амо. —

С неприступним литичинам
 Сукобиш се онуд ;
 Никад краја жељенога
 Несастижеш овуд. —

Сп'јешећ к врху — узпрсица
 Тура те од себе ;
 А низ брдо — љута стрмен
 З'јева изпред тебе. —

На мору се — с валим, сикам
 И вртлозим бочиш ;
 Гором кланци и тјеснаци
 Куд год ногом крочиш. —

Тамо, амо, брду, стрму
 Овуд ил' онуда,

И на мору, и на копну:

Триста јада свуда. —

Само стазом, која људе

К врлинама прати,

Ув'јек ружа и босиок

Понајбоље цвати:

Њом обрни — па без сваке

Језивости круте,

Стићеш циљу, ком те жеље

Чисте душе путе. —

Кад си срећан?

Н'јеси срећан кад се купаш

У богатству и у сласти;

Н'јеси срећан ни кад ступаш

К највишемү врху власти:

Ако ти је жигосано

Чином злоће пусто чело;

Ако ти је избрисано

Са срдашца св'јетло дјело....

Но си срећан кад те око

Вишњег Отца бодро пази,

Те путујеш као сокó

По врлина мучној стази. —

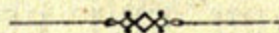

Бог све види.

Бог све види, — свако дјело
 Равнодушан човјек, које
 У заблуди твори смјело,
 Глас савјести гушећ своје. —

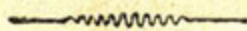
Бог све види, — ал' све-једно :
 Човјек неће да се тргне ;
 Него у злу грезне б'једно,
 Док с' у бездан гр'јехá свргне. —

Бог све види, — пак му пружа
 Своју руку милостиву :
 Али тко ће већ из ужа
 Кад се предó нечастиву?....

Лаж.

Нигда, сине, непропусти
 Лажи преко зуби ;
 Јер је она мрзка Богу,
 Кој' истину љуби :

Па је мрзка и људима,
 Које често путá
 С ње залети свака б'једа
 И невоља љута. —

На освету.

Пораза кетве саме
 Јаросно сваком пр'јети,
 Који се на свом брату
 Њег увр'једившем свети;
 Кр'јепошћу душе — који
 Простити снажан није,
 Нег мржњу грубу гоји,
 Гђе она несм'је бит:
 Гђе љубав гњездо вије,
 Несм'је га мржња вут. —

Срце је нама Творац
 Врго у наше груди,
 Да к њежним, чистим, светим
 Нас осјећањам буди;
 И да нас к дјелу сјајном
 Великодуш'ја води,
 Изкрицом својом рајном
 Зажеже у њем стињ,
 Па да и њему годи:
 Дадè му предства чин. —

*„Душмане ваше љуб'те,
 Наук нам Спасов каже,
 Који се с дјелом истим
 Његовим т'јесно слаже. —
 „Прости им Отче свети,*

Невиде зло да творе! —
 Што би их имо́ клети,
 Моли се за њих тај;
 Врази му смрћу скоре:
 Он њима пружа рај. —

Праштајмо и ми сваком,
 Који нас злоби, мучи:
 Молимо с' још за њега,
 Христос нас тако учи;
 Праштајмо — јер ће стати
 Пред Судца једног сваки,
 Њему ће разлог дати
 Р'јечи и твора свог:
 На ће му и суд таки
 По дјелу изрећ-Бог. —

— ❖ —

На гордост.

Ој гордости, гордости,
 Мјезиницо пакла,
 Коју врлост неби још
 Ти у души смакла! —

Хулном ногом изкреност
 Немилице гњавиш,
 Чувства чисте љубави
 Скрвним рукама давиш.

Обожени кумир свој
 Ти си себи сама,
 Без твог лица наказног
 Мислиш све је тама. —

Ну, дигни се гордости
 Из тог блата мало,
 Ако ти је доисто
 Себе познат стало?... —

Узми св'јетле истине
 Огледало в'јерно,
 У њему ћеш страшило
 Виђет непримјерно : —

С главом врло малахном,
 Забрекнутим њедром,
 Запушеним очима
 Њеком гњусном седром ; —

Из душника дисање
 Што-но му избија :
 Млати гором о гору,
 Мором страшно нија. —

Населнице тартара !
 То је слика твоја,
 Коју уз-то покрива
 Вјечног мрака боја. —

Луцифером прозовну
 Тебе — онај, који ;

Врх висина́ небесних
У свој слави стоји;

Јер и с њим се њекада
Изпоредит хтједе,
Али на дно паклено
Он те ончас сведе.

Над пуковим демона
Властницом те створи,
Да се твоја надмена
Сила с њима бори. —

Ој гордости, гордости!
Гђе си? — бивај тамо;
Али с лица земаљског
Изражи се само:

Да се људи нетрују
Дахом твоје паре,
Који душу убија.
Добро име таре. —

Прољеће.

Сунце грије
И угрјева,
Лед се крави
И разлјева;

Мамни вјетри тануше,
 Красна доба бануше;
 Зора росом кропи
 И усјеве топи;
 С пута приспје ластва,
 Свуд весеље наста. —

Руже цвату
 И љубице,
 Сва природа
 Кити лице;
 Расте тратор, ковиље,
 По бостану босиље;
 Крије листак холо
 Дрвља грање голо;
 Све нов живот стиче,
 Што из земље ниче. —

Слаже славуј
 Пјесму своју,
 А све птице
 Узањ поју;
 Пастир мило свирука,
 Стадо младо игрука;
 Поток благо струји,
 Рој лептира зуји,
 Љубки вјетрић хлади:
 Све нам чувства слади. —

Пуст из земље
 Црвић врије,
 По травици
 Росу пије;
 По тратору зеленом,
 Титра с' кошут с јеленом;
 Рт се с вуком крви,
 Међед кладе мрви;
 Тамо опет вила
 Стере к небу крила. —

Све се смртног
 Санка кани,
 Јер прољећни
 Сјају дани;
 Добá наше младости,
 Жића праве сладости,
 Осм'јев свега када
 У очи нам пада:
 Прољећна је дика,
 Истовјетна слика. —

Зима.

Ево зиме, — оне доби,
 Кад се спушта сва природа
 У наручај оштре коби,
 Најпоследње чести года. —

Ево зиме, — њу нам в'јести
 Јака звижда бриде буре,
 Која сиње море жести
 И с њим луна о клисуре. —

Ево зиме, — лишће пада
 И оставља голе гране,
 Б'једно вене трава млада,
 Доста јада на све стране. —

Тамо брдо свуда стере
 Рубље б'јело по врсике';
 Ам' у шпиле све се вере,
 У куте се мрачне крије.

Ситних птица љубко п'јење
 Изпуњати зрак престаје;
 Поточића жуборење
 Мукло-бучећ глас издаје.

Већ под лату свирке своје
 Пастир тура и зад'јева,
 Нит подиже звучне хоје
 Пастиркиња млада д'јева.

Рек би земна сатвар свака
 У њедарца смрти хрли;
 Рек би зјаје тамна рака,
 Да се на в'јек с њом загрли. —

Облачина тмасто-бојна
 Ведрину нам неба крије;

Чезне зв'језда много-бројна,
Чезне луча што нас грије.

Земља мрзне, мрзне вода;
Те у крилу мраза и леда,
Круто грезне сва природа,
Јер јој рупи кобна рѣда. —

Слика туге, десно, л'јево,
Свуд је живо нацртана:
— Није друге! — мислиш ево,
Ево свему судњег дана. —

Ал' богатац у седмере,
У хаљине увит јако,
На што бљужди, кија, дере,
Њему бива поједнако:

Зимњи данци, зимно доба,
Њем' су данци свих радости'!...
Јер га грије топла соба,
Јер најбоље тад се гости. —

Позоришта, плеси, с'јела,
Пића—што-но жиле снаже,
Најсочнија разна јела,
Строгост зиме њему блаже. —

Пег сирака невољнога
Без зимнице — зима гњави,
Мори, туче, до зла бога,
И чемером сваким дави.

Залуду се пече и пури
 Уз слабачке ватре шаку;
 Код прочеља ман се гури,
 Кад невољу трпи сваку;

Кад корицу жели хљеба;
 Кад га шиба бич потребе;
 Кад са земље и са неба,
 Сва зла гледа према себе. —

Већ замрло голо тјело,
 Укрјепити, разгријати,
 Није лако—не зацјело, —
 Кó ни студен кам—усјати. —

Земља мрзне, вода смрза,
 Сиромашку мрзне душа;
 Јер га свака немоћ трза,
 Јер сву строгост зиме куша;

Зиме, — која богатому
 Разкошења дне доноси,
 А сираку невољному
 Сваком муком срце коси. —

Зимо, зимо! оштра, љута!
 Ти н'јес' тешка господину,
 Да долазиш и два пута
 Засебице на годину;

Ал' сираку просијаку,
 Без зимнице који оста:

Боље б' било сић у раку,
Нег дочекат тебе госта. —

Срећан онај! — који пази,
Да зимницу справи добру;
Који мјере непрелази,
Частећ себе и свог побру.

Дан је Божић, Име крсно,
Кó и данци сви остали:
Па кому је мозак прсно,
Све што има тад нек пали. —

Добрим дјелим, молитвама
Светкују се светковине;
Само таки налог нама
Прописан је са висине.

Разкошење, — ил' другчије
Проспикућност — гр'јех је свеђе,
Опроштаја кому није
Бивó чешће или ређе.

Авај тому! — који кличе
— До Божића: „Краљевићу!“
А касније кроз плач виче:
„Јаох мајко!... јаох, гди ћу!“ —

Гђе ће? — незна; шта ће? — пита,
Без утјехе мајку вапи;
Међутим се зима рита,
Он у свијем рђам капи.

Ево зиме, — грми свима
 Да зимницу приправљамо ;
 Јер иначе грози зима,
 Да јој с пута с' уклањамо. —

Зимо, зимо! — слико сама
 Мртве туге и чемера !...
 Слика — оне доби нама,
 Што-но већ нас у гроб тјера! —

Четири посљедња.

Сваки човјек треба
 Пред очим да има,
 Четир' ствари — које
 Зову с' *посљедњима*:

Смрт, — што равно бере
 И млада и стара,
 Богата, сирака,
 И роба, и цара. —

Суд, — праведни, строги,
 Без личног призрења;
 Без икаква мита;
 Без икаква прења. —

Живот вјечни, — који
 Праведнике чека,

У небеској слави,
На вавијек в'јека. —

И *вијечну* муку,
Којој подлећ мора,
Непокоран чов'јек,
Злочестога твора. —

Гроб.

„Sol chi non lascia eredità d'affetti,
Poca gioja ha dell'urna! —“

Ступи на перваз
Овога гроба,
Па види, сине,
Његова роба:

Овај је био
Господин таки,
Ком се је човјек
Клањао сваки;

Који је имо
Богатство много,
Да је по св'јета
Закупит мого.

Стотине слугу
Крушише њега,

Злато и свила
Кријаше свега.

Кочија, коња,
Дворова сјајних,
И свијех других
Паслада бајних,

Колико год му
Жељаше душа:
Имó је свега
И све је куша. —

Имена њег'вог
Хујаше граја,
Кроз сва земљана
Четири краја;

И нугó сваки
Б'јаше пун веће,
Надуће њег'ве
Славе и среће. —

Сад ступи амо
И к овој раки:
Види гђе лежи
Сиромах таки,

Ког је на овом
Свијету свака,
Гњавила љуто
Невоља јака;

Ком ведро небо
 Б'јаше покривач,
 А црна земља
 Меки простирач.

Гó и бос, сваку
 Сносећи стегу,
 Претрпи равно
 Студен и жегу.

Без мрве хљеба
 Д'јел виши дана,
 Тек дивља трава
 Б'јаше му храна.

Презрен у св'јету,
 Без славе сваке :
 Од колијевке
 До саме раке,

Забачен, незнан,
 Живљаше — као,
 Да га на земљу
 Није Бог дао. — —

Кажи ми сада
 Разлике је ли,
 Која њих овде
 Лучи и д'јели?....

Н'јесу ли црви
 И гује ине,

Развукли оба
Једнако, сине?...

Тек им још кости
Голе ту стоје
Али, вај! какве
Различне боје:

Оног су црне,
Трулеж их мрви;
Разкошно јер је
Живио први:

А овог другог
Кó злато исто
Жутè се,—јер је
Живио чисто;

Јер нигда н'јесу
Над овим страсти,
Као над оним
Имале власти;

И што врлине
Красише овог,
Далеко боље
Него—ли оног. —

Зато се овде
Научи, сине,
Познават што си,
Ц'јенит врлине,

Које ти вјечност
Прибавит могу,
И пут пред тобом
Разтворит к Богу;

Јере ћеш овог
Станишта и ти,
Када ли тада,
Становник бити:

Злочинца које
Плашњама мори,
А добром мјесто
Покоја твори. —

II. МУДРЕ ИЗРЕКЕ.

(Пресади из туђега перивоја)

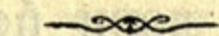
Младост.

Тко потанко знати жели
Помњив ради бијаше ли:
Нек на њиву погледа. —

Свијет.

У овоме б'једном
Заточењу — које
Заслужисмо сами
Рад зле воље своје:

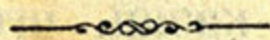
Неможемо мира
Иначе имати,
Небудел'мо њега
У Богу искати. —

Нужда.

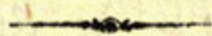
Нужда учи великим стварима.
Због ње спава међ' оружјем ратар,
Због ње пјева међ' валима морнар,
Због ње страве неимаде смрт.

Да и сама живинчад плашива
Срце стиче и смијела бива,
Кад узтреба клету нужду стрт. —

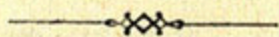
Послушност.

Тај заслугу послушности губи,
Који иште узрок заповједи. —

Благодарност.

Благодарним бити тада,
 Каква ли је радост веља!
 Кад се зберу скупа: дужност
 Љубав, разум, срце, жеља. —

Несрећник.

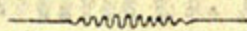
Кад навикне живљет
 Без утјехе ткоји,
 Тај се мори боји
 У сред луке још. —

Вријеме.

Гдедај, ко што хитро тече
 Талас р'јеком, муња зраком:
 Бјежи вр'јеме, нит се веће
 На тој стази појавља.

Тко час добар пусти — тому,
 Кад га пружи вр'јеме благо:
 Кајање је казан, што му
 Оно бјежећ оставља. —

Злоупотреблење времена.

. Често с' добро губи
 Тражећ боље, и бирајућ стазу

Који хоће да премудри веће :
Вр'јеме троши, нит' се икуд креће.—

Бојазан.

Најсмјелијем борцу
Кад на јуриш врви,
Најтежи се ув'јек
Чини корак први.—

Прије изпечи, па реци.

Прије збора још размисли д'јете.
Пре но од краја кренеш
Доброг морнара сл'једи,
Јел' море мирно гледи,
И јели ведар дан.

Избјеглу р'јеч из њедра
Није већ зват да с' врне:
Стр'јели кад с лука прне
Заман је викат — стан!—

Живот.

Ми смо лађе, које носу
Хладни вали тамо амо;
А напрасни вјетри, — то су
Опет наше страсти само;

Остров нам је свака радост,
Бујно море живот сав. —

Човјек.

Од звијера човјек бива гори,
Када стазом погр'јешка обори,
Да зликовац буде — најсилније
Он при себи има оружије —

По Метастазу.

Дар душе.

Када наук, ил' природа када
И дух, и ум, и вкус нама да,
Чин, ни дужност, нити нарав тада
Друзим вила́ бит нам несмета.
Једа ли је на пољу сражења,
И за дјела́ зрцалом сл'јеђења
Нуждан земљи тек синовски жар? —
Не! — но проклет свак, тко крије дар.

По Державину.

Неваља хвалити лаживост.

Ако црна и зла сав'јест
Некори те са подлости:
Пусти нека, нека други,
Хвале кује лаживости;

Те поносит у невољи
 Ти презири горде тмуше,
 Што-но хитрих и блажених
 Именам се назовнуше.—

По Ђусту-у.

Најљепша освета.

Кад тко на-те напане,
 Ти с' загрли с њим:
 Нож ће се прекршити
 Сусретајом тим;
 Избриса ће увр'једу
 Сву загрљај тај:
 Нитко се осветио
 Није љепше знај.—

По Чикони-у.

Сиромашки труд.

Пријатан је тамњан Богу,
 Сиромашког чела пот.—

Казан злог понашања.

У погиби туђој, ако
 Будеш плашив ил' нев'јеран,
 Ил' савјету несклон лако,
 Ил' с убогим зло-звијеран:

*

У бодљике мука љути,
 Авај! ће се обрнути
 Ти весели цв'јетки — које,
 Гор' анђели за-те гоје. —

По Томмазеу.

III. АПОЛОЗИ, ПРИЧИЦЕ И БАСНЕ.

ОКО.

Око себе невиди,
 Другог види јасно:
 Ал' је себе виђети
 Управ дјело красно. —

Цијена људи.

Храст подиже гордо у небеса гране
 А тек жељуд рађа, чим се свињад хране;
 Ниско-стасна лоза мало с' узвишава
 Али она и пак сладко грожђе дава:
*Нец'јенимо људе по чину и стасу,
 Нег по души, уму и поштеном гласу. —*

Закопано благо.*(По народној причи.)*

Беки тежак, имањем на гласу,
 Нашавши се при посљедњем часу;
 Своје синке к себи дозиваше,
 Па их 'вако мудро свјетоваше:
 „Мила дјецо! оне земље — које
 Вам остају иза смрти моје, —
 Да вам плаћа тко пошто-му-драго,
 Недајте их, јер јê у њима благо
 Закопано; гђе?... казатвам нећу:
 Ал' копајте, наћи ће те срећу.“ —

Умре отац; — а синови брже,
 Око посла сваки руке врже,
 Па дубоко земљу прекопаше,
 Тражећ благо, житом насијаше,
 Што у земљи урађеној тако,
 Л'јепо ниче и уроди јако. —

А би л' блага сакривена тамо?....
 Не би блага; — него отац само
 Тим показат синовим зажеље:
Труд велики, да је благо веље. —

Два ораса.

Два су брата, својом срећом,
 Нашла његђе два ораса:

Један бјаше л'јеп и велик,
 Други мањи и ружнији. —
 На већег се полакомив',
 Млађем рече брат старији:
 „Орах већи, орах већи!
 Мени у д'јел иде, пада,
 Као већем и старијем.“ —
 Млађи братац пун чедности,
 Старијему одговори:
 „А ти брате, мили брате!
 Узми овај орах бољи,
 Кад те иде ко старијег.“ —
 Ал' кад браћа — сваки свога —
 Те орасе разтукоше;
 Нуто чуда изненада!
 Брат старији, у бољему
 Свом ораху, — суву, суву
 Као дрво — језгру нађе;
 А брат млађи, у горему
 Нађе језгру, језгру здраву,
 Пуну сока и сладости. —
 Кад то виђе други братац,
 Би му мрско, би му жао;
 Трчи отцу, па се тужи,
 На неправду ту голему. —
 Но кад отац разумио
 Овог посла узрок прави,
 Овако му говорио:

„А ти, сине, научи се
 Како т' ваља другом боље,
 Употребит право свога
 Стар'јешинства и братимства;
 И узтезат власти кола,
 Јер је често пред њом пола.“—

Кривац.

(По народној причи.)

Њеко у селу украо
 Улиште пуно пчелама;
 Сељане главар скупио,
 Те им овако зборио:
 „Дај, браћо, Бог вам помогó!
 Казуј без силе икакве,
 Који је укро улиште?“—
 Ал' ти га они стадоше,
 Један по један, свакоји,
 Улагат душу и срећу,
 Састављат небо и земљу,
 Да таком послу срамотну,
 Нема ту кривца међ' њима.—
 Ал' с' главар мудар десио,
 Неслушó клетве њихове;
 Него их редом редице
 Очима оштро прешао,
 Очима прешó—рекао:

„Ман’те се кетве душама,
 А још и више срећама;
 Та, ја га знадем у главу,
 Тко се је крађом зајмио.“ —
 —Тада сви редом викнуше:—
 „„Казуј га, казуј, душе ти!““ —
 Он руком пружи по њима:
 „Ено га—рече — та вам је,
 За капом пчела кому је.“ —

Крадљивац мислећ заиста,
 Да га је главар спознао:
 Тог часа руком мануо,
 Да би са капе одгнао
 Тога свједока немила;
 —Премда ту пчеле небило:—
 На тако и сам одкрио
 Пред св’јетом своје злочинство.—

*Тако се збива онима,
 Којим је душа нечиста:
 Сав’јест их дотлен дожсене,
 Да сами злоће, што крију,
 Нехтијућ св’јету одкрију.—*

Циганин Цар.

(По народној причи.)

Циганина црног
 Царом поставише,

И царском му круном
Главу окрунише;

Па кроз гору црну
Поведу га тада,
До столице њег'ве
И престолног града;

Кроз горицу црну
Гђе-но гране јаке,
Горостасно храшће
Диже под облаке. —

Када на сред ове
Пусте горе стиже,
Устави се царе,
К небу главу диже;

Гдеда, витља свуда,
Тамо и овамо;
Неговори ништа,
Но се чуди само. —

Тада слуге см'јерно
Питати га сташе:
„Чем се тако диви,
Величанство ваше?“ —

„Невидите л' ? — рече —
Та то није шала
Колико би угља
Ова гора дала!“ —

Говори се добро:
*Тко је како нико,
 Тому је па тому
 Опет и навико! —*

Љуба и Љубица.

Мала Љуба, мило дјете,
 Питала је љубичицу:
 „Зашто си се, красни цв’јете,
 Ту завукла под драчицу?“ —

„Зато — Љуби цв’јет одврати —
 Да ти мене рука смјела,
 Неби могла ту дирати;
 Чим би брже ја т’ уве’ла.“ —

*Невиности и љепоте,
 Тко цв’јет жели нерушити:
 Мора себе под заштиту
 Черсту и в’јерну поставити. —*

Брашно и сито.

Ти се вртећ у округе
 Мене б’једно све измори!“
 —Једноч весма разгужено
 Брашно ситу приговори. —

Сито брашну тада приче :
 „„Но љепота тим ти ниче.““—
 Тко гођ жели бољим бити,
 Нек се пушта поправити.—

Кап.

(Понашено.)

На овај камен,
 Дè већ не капи
 Невољна капи.

Строшила с' доста
 В'јекá залуду
 Овде у труду;—“

—Јамица мала
 У коју тече,
 Једноч јој рече.—

А она: „„Дуго
 Кушање, заман
 Није у таман.

У десет в'јекá
 Ову, што копах,
 Рупу изкопах;

У десет других
 Једа још старем
 Овлико барем.

Па још кроз иних
Множину већу,
Проћи се нећу.

Те свршив тисућ,
Ухвам се моћи
Сав станац смоћи.“ —

*Дуга и стална
Помоћу рада,
Свашто се свлада.—*

Лисица и Лавица.

(По једној Доситијевој басни.)

Худила је лавицу
Лија — незнам када, —
Што по један, и р’јетко,
Од ње пород пада.

„Да, — прихвати лавица —
Пр’јекора је права:
Рађам једно и р’јетко,
Ал’ бар родим лава.“ —

*Једно, р’јетко, ал’ добро
Дјело нек нам буде,
Па пустимо нека нас
Све лисице худе.—*

Двије кесе.*(Понашена.)*

Дв'је нам кесе Перун даде:
 Једну пуну наших сами'
 Погр'јешака, — која с врата
 На низ леђа вјеси нами;

Другу тежу и пунију
 Погр'јешака туђих само,
 Која вјеси нам такођер
 С врата, — али низ груд амо:

С тог погр'јешке сами своје
 Тако лако невиђамо;
 А чим други штогођ сгр'јешу,
 Ми то одма решетамо. —

Метла.

Чула метла, да у баснам
 Свака сатвар говор води;
 Па да њешто проговори,
 И у њој се жеља роди:

Те се стане хвалисати
 Да је иде слава права,
 С тог што куће и путове
 У чистоћи уздржава. —

Њеко чуо,—пак ће: „Ето
 Метла као метла прича;
 Чистећ друге: себе каља,
 И тијем се још велича!—

*Прва ти је мудрост, сине,
 Познат себе и своје чине.—*

Оро и Сврака.

Говорила орлу сврака:
 „И ја имам крила лака;
 Ал' им удес клети смета,
 Да немогу свога лета
 У висину дотлен дигнут,
 Гђе орлови смједу стигнут.“—
 А оро јој одговори:
 „„Паметније сејо збори!
 Пуста срца да је теби,
 Проклињала удес неби.““—

*Тек помоћу срца смјела,
 Велика се творе дјела.—*

IV. ЧЕСТИТКЕ 5)

Отцу на рођен-дан.

Рођен-дан је данас теби,
Твојем дому дан весеља;
Каквих данас није пуна
Моја душа жарких жеља?....

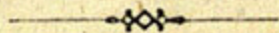
Свако благо, срећа свака,
Што их Бог и земља дава
Нек кроз читав в'јек ти, отче,
Буду жића сладост права!—

Отцу на имен-дан.

Здраво, срећно, родитељу!
Сладки, мили пријатељу!
Живио те благи Бог!—
У свакоме задовољству,
У радости и спокојству,
За живота свега твог!—

Здраво, срећно дуго бивó,
Овај данак дочекивó,
С нам у друштву много љет!
Сретало те добро свако,

Па куд пошó нл' се макó:
Свуд саби́ро тога цв'јет!

Отцу на ново љето.

Честитам ти љето ново,
Родитељу сладки мој!
Доживио ко́ и ово
Још и других велик број!—

Новим љетом, нове среће
Даровао теби Бог!
Узвео те до највеће
Течевине блага свог!—

Мајци на рођен-дан.

Мајчино је сладко име;
Мајчина је душа блага;
Мајчина је срећа дјечи
Над све ино мила и драга.—

Име сладко, мила мати!
Душо блага, душе моје;
У срећи ти, добро небо,
Узмножило данке твоје!—

Брат Сестри.

Ко румена ружа цвала,
 Као чемири мирисала,
 И ко лијер расла тако,
 Уживајућ добро свако!

Сестра Брату.

Коју теби н'јесам рада,
 Нема среће овај св'јет:
 Прим' љубавно, брате, сада
 Овај моје жеље цв'јет! —

Брат Брату,

Што су прсти једној руци:
 То је братац брату свом;
 Све што желим самом себи,
 То и брату желим мом. —

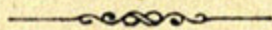
А ту жељу, топлу жељу,
 Душе моје, срца мог:
 Види данас благо небо:
 Услишати хоће Бог. —

Сестра Сестри.

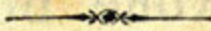
Најмилија другарица,
 Својој сестри јест сестрица:
 Зато зјено зјене моје,
 Мила сејо секе своје:
 Мојега ти срца жар,
 Буд' најдражи данас дар!—

Овом или оном сроднику.

Три у кити овој цв'јета,
 Три су жеље срца мог:
 Здравље, срећу, многа љета,
 Да дарује теби Бог!—

Пријатељ Пријатељу.

Што ја данас желим теби,
 Ти упитај срце своје;
 Што ти оно жели себи:
 То ти жели срце моје.—

Пријатељица Пријатељци.

У љубави,
Израз прави
Нађи срцу свом :
Тај баш исти
Израз чисти,
У срцу је мом ;

Пак ми буди
Данас груди,
Да т' узкликнем ја :
Љубавницо,
Кó сестрицо,
Бог те милова !—

Доброћинцу.

Циглим чином осјећања,
Да би могó у истину,
Добротворства твога чину,
Њежан одзив данас дат :

Дижем к небу срца жеље,
Да би росу блага свога,
Врх тјемена милог твога,
Непрестано хтјело слат!—

Учитељу.

Сладко име, учитељу,
 Ја од неба желим теби,
 Што и чедо родитељу,
 Што л' и самом желим себи:
 Онај ступањ праве среће,
 Благостању врх што меће!—

Учитељки.

Учитељко — гојитељко,
 Гојијо ти здравље Бог!
 На многаја! продужио
 Златне данке жића твог!

*На многаја, многа лета,
 Срећна била овог св'јета!...*
 Ово теби жели кћи,
 Коју ума стазом водиш,
 Којој исто тако годиш,
 Као друга мајка ти.—

1) Ове су честитке тако удешене, да их и мушка и женска дјеца употребити могу.—

V. НАДПИСИ.

На издајишу.

За издајства мога злобу,
 Некун'те ме овд' у гробу:
 Кад ме доста земља куне,
 У којој ми т'јело труне.—

На зловивца.

Шта радиш? — Копам јаму. —
 А кому? — Својем брату. —
 Та нè: нег себи саму.

На подлаца.

Другога си свеђ' хвалио:
 Тијем себе умалио. —

На уходу.

Дречио си доста очи,
 Отезао одвећ уши,
 У св'јету си зазор био,
 У гробу ти тешко души.—

На претворницу.

Зла никому Тане
 Учинио није,
 — А јел' барем добра? —
 Заухвано није.
 — А да зашто ув'јек
 'Нако прса бије? —
 С тог што нигда ништа
 Учинио није. —

На хулитеља.

Тко те види — језа га подађе;
 Тко те чује — грозница га снађе. —

На гордељивца.

Мисли збиља Миле,
 Да у њега пиле
 Свеколике очи!...
 То заиста бива:
 Свак га измјехива,
 Што с' онако кочи. —

На крадљивца.

Тешо крао... па крао, те крао...
 — Ал' је остó на св'јету без свега! —
 Туђа мука разгубала њега. —

На тврдицу.*(Прерађен.)*

На дан Бадњи, тврдичина Гога,
 Престави се са св'јета овога...
 —А та зашто он тако навали? —
 Да на Божић св'јећу неупали. —

На разникућу.

Гó сам пао од матере;
 Просуо сам све на св'јету:
 Да ме гола смрт убере. —

На лаживца.

До зле среће, Вукó лаже;
 Вјероват му већ неможеш,
 Да ти у петак петак каже;
 И да умре изненада,
 Боже прости! свак би рекó,
 Да он лаже још и тада. —

На малоумца.

Читó сам ти књигу:
 Корице су л'јепе,
 —Л'јеп папир и слова;
 —Ал' су мисли сл'јепе. —

На љенивца.

У гробу се боље него
 У животу находим:
 Ни да једем, ни да пијем,
 Бар се овде нетрудим.—

На странљивца.

Огде лежи страшивица...
 —А јел' ваља бар ма чему?—
 У свем б'јаше кукавица...
 —Нека лежи, благо њему!—

На пијаницу.

Што се једноч опијо
 Наш праотац Ноје,
 Он се љуто кајао
 Све до смрти своје;
 Ти си у-се једнако
 Кó у бачву лијо:
 А кајó се умирућ,
 Да с' још мало пијо.—

На онадача.

Никад н'јесам у животу
 Престó другог опадати...
 —Како ти је сад у гробу?—
 Јој!... доцкан се већ кајати.—

На удворицу.

Лети товар по облаку!
 —Лети, као иста птица.—
 Нè, но земљом једва чепа!
 —Таман као гусјеница.—
 Лети!—лети;—чепа!—чепа.—
 Кó гусјена ил' кó птица?...
 —Како теби љепше годи.—
 Кујо!... ти си удворица.—

На Ликвара.

(Прерађен.)

Овде лежи онај, што је
 Двадест на сто узимао:
 Против једног сто бих мтеб,
 Да с' од раја отискао.—

VI. НАЧЕЛНА ЗРИЦА.

- Желиш мудар над мудрима бити?
 Љуби Бога, врлинам се кити.
2. Наук неба, предпостављај свјетском;
 Јер сја мјесец сувацца одбл'јеском.—
 3. Поштен буди, па ти и зло било:
 То је дјело, вјеруј, Богу мило.—
 4. Ман' се лажи као живе ватре,
 Да те једноч неспржи и затре.—
 5. Љити подал зазорно је дјело:
 Орб гледа и у сунце смјело.—
 6. Враћај добрим, тво те са злом срета,
 Тó је пребој, што му напр'јед смета.—

7. Кр'јепак буди кад те б'једа спетља
У огњу се боље злато свјетља, —
8. Тко се збиља зле несреће боји:
Нек неступа из граница своји'. —
9. Нит си богат, нит си благородан,
Ако добру н'јеси жарко одан. —
10. Старијему неузкраћуј части:
Тим ће твоја пред млађима расти. —
11. Свјери оном, што с' обећо њеком:
Том те дужи част осудом пр'јеком. —
12. Печат вјере, што носиш на челу,
Свећ' покажи у примјерном дјелу. —
13. Буд' на руку брату, кад он страда;
Јер је свијет пун и за-те јада. —
14. Нек ти буде средство живот ови,
Да получиш на спасење нови. —
15. Адам, који свезнаности жели:
У гр'јех пада, из раја се сели. —
16. Нек те *вјера* нелучи од људи',
Кад нијесу развраћених ћуди'. —
17. Д'јели с гостом, да би хљеб и воду:
Он ће с тобом, чим ухвати згоду. —
18. Недружи се с оним — који тебе,
Може на зло навест поред себе.
19. Учи ув'јек, па ћеш знати доста:
Но свећ' мало, кад згледаш што оста. —
20. Добро твори другом, само зато:
Што је тебе изабрао на-то. —
21. С провиђењем задовољан буди:
Клањај му се, нит га игда худи. —
22. Сл'јепој судби неприписуј тога,
Што б' владањем мудрим избјећ мога'. —
23. Немој да ти ни левица знаде,
Што сираку твоја десна даде. —
24. С Богом свако дјело почимајмо:
С Богом опет и конач му дајмо. —

ДОДАТАК.

Посљедњи тренутци мојега
синчића Пера.

Дè мили сине, дè надо моја,
 Тешка је, љута, бóчица твоја :
 Тàта те моли, моли те ма̀ма,
 Лјек овај узми за љубав нама,
 Он ће утишат, ако Бог даде,
 И твоје муке, и наше јаде!—

„Зар збиља, отац, невидиш како
 „Божији анђел стиска ме јако
 „К својему њедру, усне ми пије,
 „Около мене крилашца вије;
 „У л'јспој кити румених ружа
 „Боловом мојим с неба л'јек пружа.“

Ал' узми, чедо, — огањ те вара,
 И дивну слику такову ствара
 У својем жару, у снази својој,
 Невин-голубче, душици твојој.—
 Ах! узми узми, — божија Мати
 Теби ће опет здрављице дати!—

„Божија Мати!... та ево стоји
 „Милосна покрај рамена моји',
 „Милује њежно по лицу мене,
 „Које ми с бола дугачка вене;
 „Раја ми сласти пред очи ставља,
 „Које ми тамо њен синак справља.“

Ал' узми, чедо, — ево и мајка
 Преклиње тебе поред бабајка...
 Јох тужној мени! ти си ван св'јести!
 Црне ми јаде то стање в'јести:
 Оно твом жићу опасно грози;
 Ах! узми лијек... Бог ти помози!...

„Дајте ми лијек, — за љубав вашу,
 „И ту ћу јоште изц'једит чашу, —
 „Него све заман! — и Бог ми ето
 „Отвара своје ужиће свето,

„И круну спушта блаженства свога...
„Л'јепо је, мамо, бити уз Бога!“—

Та, вемој д'јете срце ми парат,
И наде изкру посљедњу харат...
Ох Боже драги!... Госпођо света!...
Њему је данас година пета; *)—
Годовно њег'во весеље данас,
Недајте жалост да буде за нас!—

Но лице бл'једи, усишу очи,
Отцу с' на руци син смрћу бочи;
Камен му мајка свјечицу пали,
Ни своју судбу незна да жали:
Он од њих иште и цјелов прима,
Па тако с' на в'јек разтаде с њима.—

—♦♦—

Провидност Божија **)

(Слободно по Филикаи.)

Збо што добра, милостива мати,
Посред ките милих чедá своји'.
Помним оком сваког жеље прати;
Ово пита, оно друго доји;
Објеручке ово стиска к њедру,
Оно себи у криоце прима;
Њеко опет милује уз бедру,
Оном с врата тешко бр'јеме снима;
Тому погљед милостиво пружа,
На ово се љубавно смијеша;
Једно кити в'јенцем дробних ружá,
Друго сладко цјеливајућ тјеша:
Такò и дивна та Провидност с неба
Чује, пружа, провиђа и д'јели,
Сваком оно, који чега треба;
Сваком тече да рану зац'јели.
Па и мислост кад одриче вама,
Одриче је тек кò мати права:
Или да нас склони к молитбама;
Ил' одричућ — и пак нам је дава.—

*) Родио се 25. маја 1857., а умро у исти дан 1862.—
**) Ове сам се пјесме касно сјетио, па зато није на свом мјесту.

САДРЖАЈ.

	стр.
Предговор	7
I. Пјесме духовне.	
Бог је свуда	13
*На Безбожнике	14
Изјав наше љубави према Богу	16
*Слава Богу	17
Бог је триећ	18
Бог прима дјецу	—
Побуд к молитви	19
*Мали Перо	20
Молитва јутрења	21
Молитва господња	22
*Молитва пред почитањем каква дјела	23
*Молитва прије науке	—
*Молитва после науке	24
*Пред св. Изповиједи	25
*Пред св. Причешћем	—
*После св. Причешћа	26
*Молитва пред обједом	—
*Молитва после објода	—
*Молитва за душмане и непријатеље	27
Молитва вечерња Анђелу хранитељу	28
Хришћанство	—
Блажени	29
К Богоматери	31
На Божић	33
На Узкрс	36
*На дан св. Јована Крс	38
На дан св. Саве Србе	39

*Помилиј ме Боже	43
Амилуја	46

II. Пјесме моралне.

I. Пјесме различита садржаја.

*Благи савијет	51
Узклик љубави	—
Мати	52
Материне груди	54
Мајка сину уз кољевку	55
Браћа и Сестре	56
Дјеца су достојна царства небеског	58
Домовина	—
*Кнез	60
*Дјела милости духовне	62
Награда дјела милости тјелесне	63
Чини добро :	65
Најбоља награда	—
Одгађање милостиње	66
Осјећање	67
К дјелу	68
Учи и изображуј се	70
Охрабрење	71
*У несрећи бит је већи	—
*Срце у туги	72
*Савијест	73
*Добро и зло име	74
*Најбољи пут	75
*Кад си срећан ?	77
*Бог све види	78
*Лаж	—
На освету	79
*На гордост	80
*Прољеће	82
*Зима	84
*Четири посљедња	89
Гроб	90

II. Мудре изреке.

Младост	94
Свијет, Нужда. Послушност	95
Благодарност. Несрећник. *Вријеме. Злоупотребљење вре- мена	96

Бојазан. Прије изпеци, па реци. Живот	97
Човјек. *Дар душе. *Неваља хвалити лаживост	98
*Најљепша освета. Сиромашки труд. Казан злог понашања.	99

III. Аполози, Причице и Басне.

*Око	100
Цијена људи	—
Закопано благо	101
Два ораса	—
*Кривац	103
Циганин Цар	104
*Љуба и Љубица	106
*Брашно и сито	—
*Кап	107
*Лисица и Лавица	108
Двије кесе	109
*Метла	—
*Орб и Сврака	110

IV. Честитке.

*Отцу на рођен-дан	111
Отцу на имен-дан	—
*Отцу на ново љето	112
*Мајци на рођен-дан	—
*Брат Сестри	113
*Сестра Брату	—
*Брат Брату	—
*Сестра Сестри	114
*Овом или оном сроднику	—
*Пријатељ Пријатељу	—
*Пријатељица Пријатељици	115
*Доброчинцу	—
*Учитељу	116
*Учитељки	—

V. Надписи.

*На издаицу. *На злобивца. *На подлаца. *На уходу	117
*На претворницу. *На хулитеља. *На гордељивца. *На крадељивца	118
*На тврдицу. *На разпикућу. *На лаживца. *На малоумца	119
*На љенивца. *На страшљивца. *На пијаницу. *На опадача	120

*На удворицу. *На ликвара. 121

VI. Начелна Зрица.

На страни 121 и 122

Додатак.

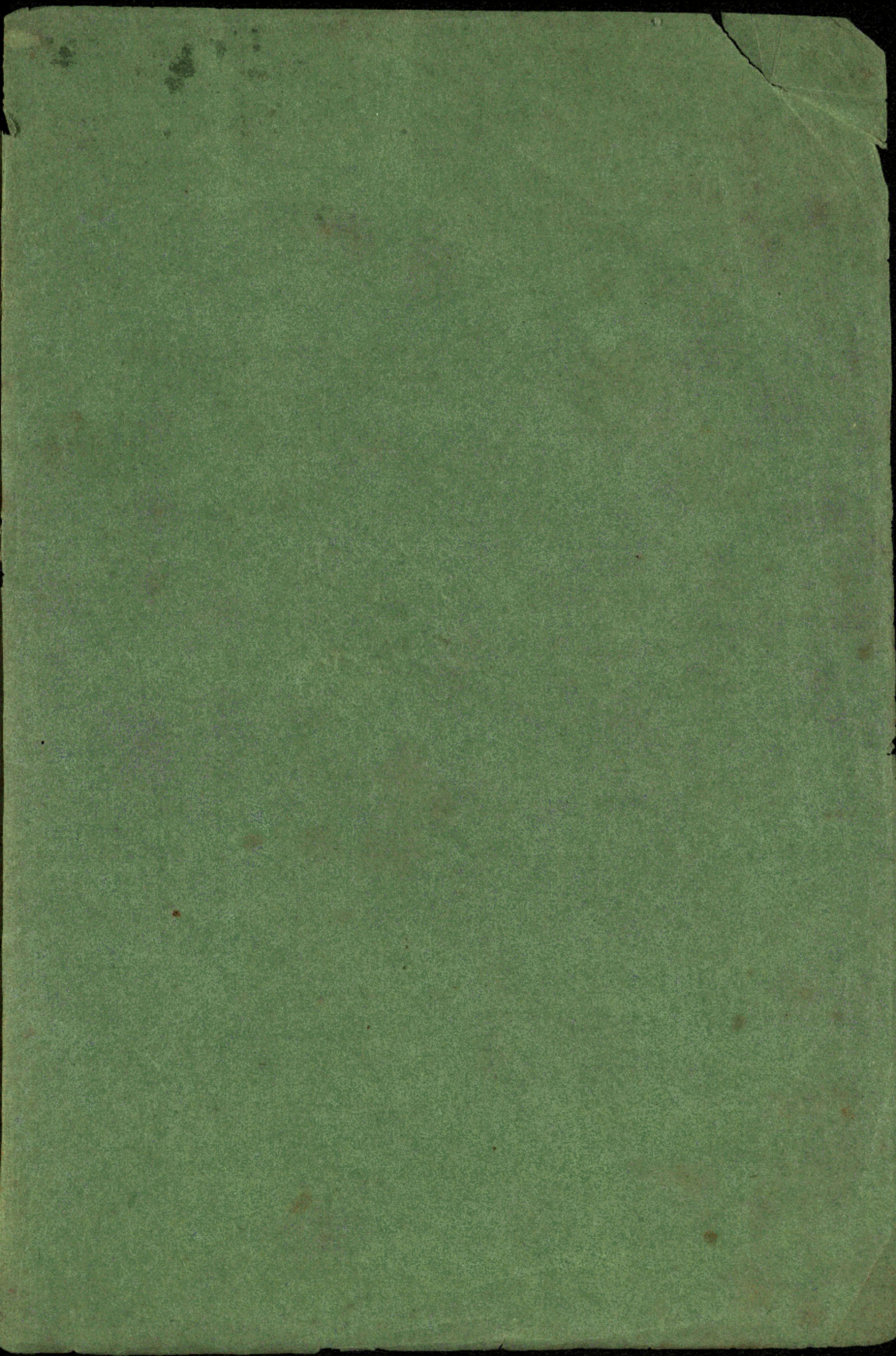
*Посљедњи тренутци мојега синчића Пера 123

*Провидност Божија 124

Примјетба 1. Све што је у свом Садржају звјездицом означено, ненаходи се у првом издању.

Примјетба 2. Нехотице није означено на стр. 106. код басне: "Брашно и сито," да је иста понашена.

Главније погрјешке: На стр. 16. у ст. 12. Доклен, читај Даклен; на стр. 25. у сх. 3. благосиват, читај благосиљат; на стр. 32. у сх. 14. нам, читај нама; на стр. 69. у сх. 7. данци, читај санци; на стр. 79. у сх. 6. Простити, читај Простити; на стр. 80. у сх. 11. једног, читај једноч; на истој стр. у најпослједњем стиху Скреним читај скерним; на стр. 96. у сх. 7. мори читај мора; на истој стр. у сх. 9. Гдедај читај гледај.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Р19 Ср I 577.4

